

Kracht en valkuilen van netwerksamenwerking

2 april 2019 – BBL

Verslag

Aanwezigen: Chiara Lorré (BBL); Finn Van Dinter (Pulse); Ine Vos (Lasso); Leen Swinnen (Gezinsbond); Monica Quintens (TNM); David De Vaal (Netwerk tegen armoede); Danny Jacobs (BBL); Sandra Rosvelds (Beweging.net); Frederik Vaes (RIMO); Anja Van Rooy (Lasso); Jesse Goethals (Groep Intro vzw); Jo Robberechts (Beweging.academie); Elke Valgaeren (Gezinsbond); Barbara Janssens (NBV); Sammy Vienne (PRONET); Bart Verhaeghe (de Verenigde Verenigingen)

Dit vormingsmoment kwam er in opvolging van een sessie van Café Partagé over middenveldnetwerken in het najaar van 2018. Toen bleek dat er nood was aan wat theoretisch kader rond opzet, vormen en invulingen van netwerken. Daarnaast was er ook een vraag naar inspiratie en verdere onderlinge uitwisseling over enkele kernaspecten, eigen aan het ‘netwerk zijn’.

Zowel de sessie van Café Partagé als dit opvolgmoment werd opgezet door een ‘ad hoc-netwerk’ van Pulse, Transitienetwerk Middenveld, Netwerk Bewust Verbruiken en de Verenigde Verenigingen. Met dank aan BBL voor de terbeschikkingstelling van hun vergaderzaal.

Presentatie Pronet

We startten met een toelichting door Sammy Vienne van [Pronet](#). Zijn presentatie vindt u in bijlage bij dit verslag.

Groepsgesprekken

1. Over netwerken en hun verschillende rollen

Naargelang hun doel, levensfase, meerwaarde e.d. nemen netwerken verschillende rollen op. Dit brengt telkens (nieuwe) uitdagingen met zich mee.

Wie: Chiara Lorré (BBL); Finn Van Dinter (Pulse); Ine Vos (Lasso); Leen Swinnen (Gezinsbond); Bart Verhaeghe (de Verenigde Verenigingen)

Een netwerk kan heel veel rollen spelen, ook afhankelijk van het soort netwerk het is. Zo zijn er beleidsnetwerken en organisatienetwerken. Binnen die laatste kan nog een onderverdeling gemaakt worden in actienetwerken; lerende netwerken, netwerken die middelen ‘poolen’ of netwerken die

de verenigde verenigingen

informatie willen uitwisselen.

Verschillende rollen: verkenner / matchmaker / helikopterperspectief inbrengen / verbinder / facilitator / trekker / samenbrenger / aanspreekpunt / toegangspoort / bewaker / buffer of 'vertaler' / 'ontzorgert' / inspirator / bemiddelaar / belangenverdediger / labo of incubator / oplossingen zoeken voor gedeelde problemen / ...

In de meeste netwerken worden tegelijk verschillende rollen opgenomen. Het is belangrijk om als netwerk heel bewust te zijn van de rollen die je opneemt.

Netwerken zijn zeer zelden statisch. Ze evoluëren voortdurend, ook qua rollen. De rollen die het netwerk opneemt, bepalen ook in grote mate hoe het secretariaat zich dient op te stellen, ook qua 'houding'. Ofwel als trekker (meer in beleidsnetwerken) ofwel als facilitator (meer in organisatienetwerken). Sowieso is het secretariaat een aanspreekpunt en dispatcher, vaak ook een 'ontzorgert'.

Er worden ook enkele moeilijkheden of voorwaarden voor een vlotte netwerkwerking opgesomd. Zo is het voor een netwerk makkelijker werken als er niet te veel personeelsverloop is bij de lidorganisaties. Het is vaak ook balanceren tussen de nood/drang om met 'één stem' te spreken versus het louter samenbrengen van verschillende visies en meningen. Er is ook een verschil tussen strikt formele en meer informele, lossere netwerken.

Voor een netwerk (én het secretariaat ervan!) blijft het belangrijk om -doorheen alle evoluties en vragen- haar ambitie voor ogen te houden en ernaar te handelen. Als het bijvoorbeeld de ambitie is van het netwerk om jezelf overbodig te maken, moet je daar ook daadwerkelijk naar streven (en dus abstractie durven maken van de belangen van een secretariaat).

Een algemeen herkende moeilijkheid is om de juiste balans te vinden tussen 'faciliteren' en 'trekken'.

2. Over netwerken en loslaten

Netwerken pikken vaak topics op die anderen laten liggen en zoeken/vinden gaten in de 'markt'. Tot de gaten ingevuld geraken. Hoe ga je daar als netwerk mee om? Kan je tegelijk 'groeien' en loslaten? En hoe vermijd je de valkuil van concurrentie-denken?

Wie: *Monica Quintens (TNM), David De Vaal (Netwerk tegen armoede), Frederik Vaes (RIMO), Anja Van Rooy (Lasso), Jesse Goethals (Groep Intro vzw), Jo Robberechts (Beweging.academie), Elke Valgaeren (Gezinsbond), Barbara Janssens (NBV), Sammy Vienne (PRONET)*

Een netwerk is mogelijk in zekere mate te vergelijken met een fenomeen in de wereld van de bomen: [Crown Shyness](#). Ze connecteren via hun wortels onder de grond, maar bovengronds vermijden ze dat hun kruinen elkaar raken.

In die zin is het belangrijk dat een netwerk een duidelijk gemeenschappelijk doel heeft, maar is het even

de verenigde verenigingen

belangrijk dat ook het eigenbelang van de betrokken organisaties uitgesproken wordt. Er bestaat de indruk dat dit in de non profitsector te weinig gebeurt. Netwerken moeten duidelijker hun leden/organisaties uitdagen om een helder antwoord te formuleren op de vraag 'What's in it for me? Zo beconcurreren grote en kleine organisaties elkaar vaak, veelal mee gevoed vanuit een schaarste van middelen. Terwijl ze beiden hun sterktes (en belangen) hebben. Vaak speelt urgentie daar een rol bij en ook de overheid komt er wel eens tussenfietsen door in te grijpen in organisaties of tussenstructuren of netwerken.

De assumpties binnen een netwerk moeten duidelijk overlegd en uitgesproken worden. Zit je bijvoorbeeld als individu of voor je organisatie in een netwerk? Is het mandaat duidelijk? Zitten de juiste mensen rond de tafel? Dit soort zaken moet duidelijk zijn. Ook wie er 'eigenaar' is van het netwerk, moet helder zijn, zeker als er veel roulatie zit in de betrokken organisaties/individuen. Het is ook niet evident om de impact van een netwerk duidelijk te maken, ook niet tegenover de leden/organisaties, omdat het vaak diffuus is. "Komen de zaadjes die je plant uiteindelijk terug in de organisatie?"

Er is de indruk dat je als netwerk allerlei zaken tegelijk en naast elkaar kan laten gebeuren terwijl individuele organisaties meer keuzes moeten maken. Deze keuzes van organisaties moeten ook in het netwerk besproken kunnen worden. Het is de plicht van elk netwerk om deze zaken bespreekbaar te maken door authentieke gesprekken te voeren in een veilige context.

"Concurrentie" komt vaak naar voor als het over concrete acties gaat. Dan reageren lidorganisaties wel eens: "niet op ons terrein!" en heerst er dus angst dat het netwerk op het terrein van één of meerdere leden komt. Dit kan deels gecounterd worden door bij elke mogelijke actie vooraf vanuit het netwerk bij de leden het 'ABC' te bevragen, om -telkens opnieuw- te polsen naar betrokkenheid of die te creëren. Het gaat dan om A(mbitie): wat voor meerwaarde zie je? B(elang): wat wil je hieruit halen? C(ommitment) wat wil je inbrengen?

Enkele vragen blijven: kan de urgentie van het thema of de maatschappelijke uitdaging soms de rol/meerwaarde van het netwerken versterken? Er zitten in een netwerk vaak heel wat leden 'uit sympathie', maar het lijkt vaak zinvol om je vooral te richten op de leden die er uit oprecht engagement zitten. Maar dat is absoluut niet evident.

Als uitsmijter wordt gevraagd naar een 'schoolvoorbeeld' van een organisatie/netwerk die zichzelf (fundamenteel) herdacht en nu intern een nieuwe structuur hanteert? Uiteraard is dit afhankelijk van de hoeveelheid en aard van leden/organisaties. Als kleiner netwerk is Pulse mogelijk een goed voorbeeld. Als grotere organisatie heeft Rikolto (vroegere Vredeseilanden) een interessant proces achter de rug.

de verenigde verenigingen

Enkele conclusies

Het organisatiedenken blijft nog heel bepalend voor de manier waarop we over netwerken denken. Netwerken zijn net heel complementair aan organisaties, precies omdat ze zo fluïde zijn en zaken kunnen oppikken die moeilijker/niet ingevuld kunnen worden door organisaties. Een belangrijke vraag voor organisaties blijft of en hoe ze netwerksamenwerking opzetten of erin mee stappen om nieuwe dingen te creëren en tegelijk daarnaast zelf hun eigen opdracht blijven vervullen.

